

Jadwiga Czachowska

Uwagi wstępne

Biuletyn Polonistyczny 31/1-2 (107-108), 3-7

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH PAN

UWAGI WSTĘPNE

Kronika, przygotowana w związku z przypadającą w 1988 r. rocznicą 40-lecia działalności Instytutu Badań Literackich, obejmuje okres od października 1947 r. do października 1987 r. Pierwszą z tych dat wyznaczyło sformułowanie na łamach czasopism projektu utworzenia specjalnej, pozauniwersyteckiej, placówki naukowej, poświęconej badaniom literatury polskiej, o dacie końcowej zdecydowały względy wydawnicze.

Czytelnik nie otrzyma w przedłożonym opracowaniu pełnego obrazu działalności Instytutu. Nie otrzyma przede wszystkim jednego z najistotniejszych elementów tego obrazu: omówienia treści dzieł przez Instytut wydanych i prezentowanej w nich metodologii, sposobów widzenia literatury i jej dziejów. Poza możliwością kronikarskiej rejestracji pozostają duże obszary problematyki teoretycznoliterackiej, a także całe niemal tło kulturowe, spo-

łeczne i polityczne, na którym Instytutowi przyszło działać. **Kronika** bowiem, zgodnie z charakterem tego gatunku naukowego, jest opracowaniem materiałowo-dokumentacyjnym rejestrującym fakty, a więc koncentrującym się na warstwie wydarzeniowej. Jest ponadto uzależniona w znacznie większym stopniu od stanu zachowania i dostępności materiałów niż opracowanie historyczne, które może istniejące luki materiałowe uzupełnić hipotezą, analogią, które ma możliwości stosowania różnie sformułowanej argumentacji i stopniowania prawdopodobieństwa faktów przypuszczalnych. Pełnego obrazu działalności Instytutu można by oczekiwać od opracowania monograficznego. Zadaniem "Kroniki" jest jedynie dostarczenie informacji możliwie dokładnej i popartej dokumentami o faktach, dotyczących Instytutu.

Zakres "Kroniki" ograniczony został do działalności instytucji i pomija indywidualne prace: naukowe, dydaktyczne, krytyczne i literackie poszczególnych pracowników, prowadzone poza planem naukowo-badawczym IBL. Zrezygnowano też, ze względu na równoczesną publikację "Bibliografii wydawnictw Instytutu Badań Literackich PAN 1948-1987" opracowanej przez C. Gajkowską, z wprowadzenia zestawień dorobku wydawniczego Instytutu w poszczególnych latach. Zgodnie z przyjętym założeniem uwzględnione zostały następujące kategorie faktów:

- akty prawne dotyczące Instytutu,
- struktura organizacyjna Instytutu, jego skład osobowy, obsada stanowisk kierowniczych, kwalifikacje naukowe pracowników (uzyskiwane stopnie i tytuły), skład i działalność Rady Naukowej Instytutu, Biblioteka,
- działalność naukowo-badawcza: przedsięwzięcia interpretacyjne, edytorskie, dokumentacyjne i leksykograficzne; zjazdy i konferencje organizowane lub współorganizowane przez Instytut (z pominięciem zebrań o charakterze roboczym poszczególnych

zespołów i pracowni); spośród publikacji Instytutu: czasopisma, serie wydawnicze oraz duże, wielotomowe przedsięwzięcia, najczęściej zespołowe; współpraca z innymi placówkami naukowymi w kraju i za granicą (z pominięciem jednak informacji o wymianie naukowej pracowników),

- działalność dydaktyczna: studium doktoranckie oraz inne formy kształcenia organizowane przez Instytut,
- działalność popularyzacyjna w zakresie wiedzy o literaturze,
- dyskusje na temat działalności Instytutu.

W zgromadzeniu materiałów do "Kroniki" wykorzystano:

a) dokumenty dotyczące działalności Instytutu. Były one dostępne jednak w niewielkim stopniu ze względu na częściowe tylko opracowanie zbiorów archiwalnych bądź niezachowanie się całych zespołów,

b) publikacje prasowe dotyczące działalności Instytutu, ogłaszane początkowo zwłaszcza w "Pamiętniku Literackim", a od 1958 w "Biuletynie Polonistycznym", a także w innych czasopismach (dotarcie do artykułów, sprawozdań i notatek kronikarskich umożliwiły tomy "Polskiej bibliografii literackiej" za lata 1947-1984, od tomu za rok 1980 w maszynopisie),

c) w nieznacznym zakresie informacje udzielone przez pracowników Instytutu.

"Kronika" składa się z ułożonych chronologicznie not, które zawierają: 1) datę dzienną a w przypadku niemożności jej ustalenia datę miesięczną; 2) tytuł określający temat noty; 3) dokumentacyjny opis faktu, niekiedy uzupełniony informacją o wydarzeniach poprzedzających go lub stanowiących jego bezpośrednią kontynuację; 4) źródła informacji. We wszystkich notach, z wyjątkiem odnoszących się do publikacji Instytutu, starano się podawać przy nazwiskach osób spoza IBL nazwę instytutu lub uczelni (w skrócie), w której dany pracownik naukowy był ówczesnie zatrudniony. Tytuły

naukowe: prof. dr hab., prof. dr, doc. dr hab. zapisywano w postaci: prof. lub doc.; pełną informację o drodze naukowej każdego pracownika naukowego Instytutu Badań Literackich można uzyskać na podstawie wykazów stopni i tytułów naukowych, które są podawane na końcu poszczególnych lat.

Każdy odcinek roczny opatrzony został nadto zestawieniem zmian w składzie zespołu pracowników etatowych Instytutu, które uwzględnia wszystkie osoby zatrudnione przez ponad 3 miesiące. Pełne składy osobowe podane zostały w 1948 r., w 1968 r. i na zakończenie kroniki w 1987 r.

"Kronikę" zamykają: wskaźnik rzeczowy oraz indeks nazw osobowych.

x

x   x

Decyzję opracowania i opublikowania "Kroniki Instytutu Badań Literackich PAN 1947-1987" w specjalnym zeszycie "Biuletynu Polonistycznego" podjęła Komisja do spraw organizacji obchodu 40-lecia Instytutu w składzie: prof. dr Stefan Żółkiewski (przewodniczący), prof. dr Maria Renata Mayenowa, doc. dr hab. Ryszard Górski, dr Krystyna Sierocka, dr Dobrosława Świerczyńska (sekretarz Komisji), dr Ryszard Wojciechowski, na swoim pierwszym zebraniu 30 kwietnia 1986 r. Rozpoczęcie prac mogło nastąpić jednak dopiero w styczniu 1987 r. Pod koniec maja na zebraniu Komisji z udziałem dyrektora Instytutu prof. dra hab. Witolda Nawrockiego poddano dyskusji część "Kroniki" obejmującą lata 1947-1964 i zaakceptowano ogólną koncepcję opracowania. Całość została ukończona pod koniec października. Bardzo krótki termin wykonania pracy, warunkujący publikację na jubileusz Instytutu w listopadzie 1988 r., określenie z góry objętości tekstu, a przede wszystkim szczupłość zasobu dostępnych dokumentów wpłynęły w dużym stopniu na ostateczny kształt "Kroniki".

Zdając sobie w pełni sprawę z niedociągnięć i braków naszego opracowania, mamy jednak nadzieję, iż daje ono faktograficzny obraz działalności Instytutu w zakresie określonym powyżej, a w przyszłości będzie mogło pomóc w napisaniu poświęconej mu monografii historycznej.

Jadwiga Czachowska

Warszawa, grudzień 1987 r.